

BIBLIOTEC*Informacions*A

Publicació del Servei de Biblioteques de la UAB. Núm. 19. Octubre de 1998

Hi trobareu

- 2** La base de dades de sumaris de revistes
- 4** Cartoteca general: nova web a la vostra disposició
- 6** La nova Biblioteca Universitària de Medicina i d'Infermeria de la Vall d'Hebron
- 9** Exposició bibliogràfica sobre la història de la psicologia
- 10** Exposició a la Biblioteca de Veterinària
- 12** El patrimoni mèdic contemporani: una causa perduda?
- 16** Internet i l'occità
- 17** «Y los sueños... sueños son»

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques

Nou servei: sumaris electrònics de revistes

El Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya ha posat en funcionament una base de dades de sumaris electrònics de revistes

Les referències provenen del distribuïdor EBSCO, i actualment n'hi ha 378.000, que corresponen a 4.133 títols de revistes escollits entre les subscripcions dels membres del Consorci.

L'actualització es fa setmanalment.

La consulta a la base de dades és lliure i gratuïta; permet fer cerques pel títol de la revista, pel títol de l'article, per paraules contingudes en el títol o per autor, així com utilitzar operadors booleans.

Es pot fer una selecció de títols per rebre els sumaris a través del correu electrònic, encara que aquesta opció queda restringida als membres de les institucions que formem part del Consorci

Podeu provar aquest nou servei a l'adreça: <http://sumaris.cbuc.es>

BIBLIOTECAS Informacions

Publicació del
Servei de Biblioteques
de la
Universitat Autònoma
de Barcelona

Núm. 19
Octubre de 1998

Dipòsit legal: B-6.440-91
ISSN: 1130-9318

Han coordinat aquest
número:

Vicenç Allué
Núria Balagué
Mercè Bausili
Joan Gómez Escofet
Montserrat Mallorquí

Disseny i maquetació:
Montserrat Benito
Jaume Brey

Edició i impressió:
Servei de Publicacions
de la Universitat Autònoma
de Barcelona
08193 Bellaterra
(Barcelona)

Adreça:
Biblioteca Informacions
Servei de Biblioteques
Universitat Autònoma
de Barcelona

Edifici A
08193 Bellaterra (Spain)
Tel.: 93 581 10 15
Fax: 93 581 20 00
E-mail: iysb2@cc.uab.es

BIBLIOTECAS INFORMACIONS pot ser
obtingut en format electrònic
(Acrobat) al web de la UAB:

<http://www.bib.uab.es/bib-inf/bib-inf.htm>

Els articles signats són responsabilitat dels autors
i no representen necessàriament l'opinió
de BIBLIOTECAS INFORMACIONS.

La base de dades de sumaris de revistes

Què és?

És una base de dades de sumaris electrònics de revistes del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC) que permet la localització i la consulta dels sumaris de les principals revistes subscrites per les institucions que componen el CBUC.

On es pot consultar?

La base de dades de sumaris electrònics de revistes del CBUC es pot consultar des de qualsevol ordinador connectat a Internet i equipat amb un programa navegador a l'adreça següent: <http://sumaris.cbuc.es>

Què s'hi pot trobar?

La base de dades de sumaris electrònics inclou més de quatre mil títols de revistes de tots els àmbits temàtics subscrits per alguna de les institucions membres del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (UB, UAB, UPC, UPF, UdG, UdL, URV, UOC i la Biblioteca de Catalunya). L'actualització és setmanal i permet que els sumaris puguin ser incorporats a la base de dades abans que la revista impresa arribi a les biblioteques.

Quins avantatges ofereix?

Permet buscar per títol de revista i visualitzar-ne els sumaris. També permet buscar per paraules clau del títol de l'article o per autors.

Permet seleccionar les revistes i rebre els sumaris dels números següents a l'adreça de correu electrònic a mesura que els nous sumaris es vagin incorporant a la base de dades.

Permet consultar la localització dels números impresos de les revistes a

través del *Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya* (CCUC) <http://ccuc.cbuc.es>.

Els articles de les revistes es poden obtenir per préstec interbibliotecari. Per a més informació sobre aquest servei, consulteu la vostra biblioteca.

Qui hi pot accedir?

La consulta a la base de dades és lliure i gratuïta. L'accés al sistema de tramesa de sumaris a l'adreça de correu electrònic és restringit a persones vinculades a alguna de les institucions del CBUC i que disposin d'un compte de correu electrònic amb un dels dominis següents:

ub.es, uab.es, upc.es, upf.es, udg.es, udl.es, urv.es, uoc.es o bnc.es.

Com es consulta?

La base de dades de sumaris permet buscar:

Per títol de revista

Podeu buscar per text lliure en el títol de la revista, és a dir, per qualsevol de les paraules incloses en el títol. Per fer-ho, cal escriure la paraula o paraules (o part d'elles) en el requadre de «text lliure» sense afegir-hi asteriscs ni altres signes si voleu truncar (per exemple «econom») i després pitjar el botó «buscar».

També podeu llistar els títols de les revistes incloses en la base de dades pitjant la inicial corresponent o el botó «llistar totes les revistes». En el cas dels botons alfabètics, el resultat serà aquelles revistes el títol de les quals comenci per la lletra demanada.

Per títol d'article i autors

Podeu buscar pel títol dels articles o pels autors. Per fer-ho, pitgeu el botó «buscar per títol i autor dels articles».

El buscador d'articles permet buscar en els sumaris disponibles mitjançant els camps següents:

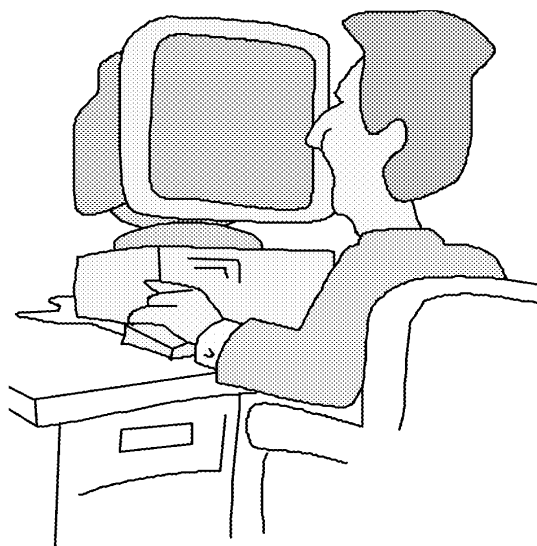
- Títol de la revista
- Títol de l'article
- Autors

També permet usar els operadors lògics habituals (*and*, *or*, etc.) i definir el format dels resultats:

- Registre reduït (només mostra el títol)
- Registre complet (mostra tots els camps disponibles dels articles (títol de revista, títol d'article, autors, ISSN, volum, número, pàgines i any).

Per a més informació, consulteu les pantalles d'ajut o a la vostra biblioteca.

Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya
<http://www.cbuc.es>

De biblioteccis

Cartoteca general: nova web a la vostra disposició

A finals d'abril d'enguany, va ser activada la nova web de la Cartoteca General. Des d'aleshores, podeu accedir-hi mitjançant l'adreça:

<http://www.bib.uab.es/cartotec/cartotec.htm>

També podeu arribar-hi a través dels enllaços disposats a les pàgines d'índex en la web del Servei de Biblioteques de la UAB. La finalitat d'aquestes noves pàgines és informar els visitants sobre les característiques d'aquesta unitat especialitzada; sobre les darreres adquisicions de materials; i, principalment, sobre els documents disponibles per a consulta a la Cartoteca. Abans de detallar-vos el que podreu trobar en cada una d'aquestes seccions, donem un cop d'ull a la web.

Les característiques generals

En la pàgina de *Davantall*, també anomenada «de benvinguda» o «home page» en l'argot cibernàutic, hi observareu ja la capçalera institucional i els botons de selecció de les seccions de la web, que també trobareu a totes les pàgines ordinàries. A la dreta del logotip del Servei de Biblioteques UAB i de la menció de Cartoteca General, hi hem disposat els botons d'enllaç amb les seccions. Notareu que si feu clic sobre el logotip retornareu a la pàgina d'índex del Servei de Biblioteques UAB.

Per mitjà de senyals que també es troben situats a la capçalera de la pàgina podreu canviar l'idioma dels textos. Per senyalitzar aquesta funcionalitat, hem defugit les icones habituals en base a banderetes significatives o de la denominació *in extenso* de cada llengua. Hem denotat els tres idiomes del Servei per la seva conjunció copulativa respectiva (*i*, *y*, &). Ens sembla una proposta vàlida per reforçar el caràcter rel·ligador que tenen totes les llengües en la seva particularitat. Diversos mots clau que figuren en els botons de l'encapçalament, i en altres indrets de les pàgines, us apareixeran tothora en català.

Tanmateix, quan disposeu el cursor sobre aquests mots d'enllaç trobareu replicada la denominació en castellà i en anglès a la barra d'estat del vostre navegador. A totes les pàgines

de la web hem fet un ús intensiu d'aquest recurs de mostrar rètols informatius en la barra d'estat que ofereixen els navegadors.

Altres detalls referits a la construcció de les pàgines i, per tant, d'interès per copsar-ne les possibilitats d'ús són: les dimensions dels gràfics, la inclusió de *scripts*, i el navegador òptim per a la seva visualització. Com podreu comprovar, a la secció de *Catàleg* de la web hi ha molts mapes. No es tracta pas de reproduccions escanejades del nostre fons. Són mapes imprescindibles per dirigir-vos a l'àmbit geogràfic, del qual voldreu saber quins documents disposem per al seu estudi o anàlisi. Dit això, deureu pensar que el temps necessari per carregar les pàgines haurà de ser necessàriament llarg o molt llarg. No és pas així. En efecte, ens hem autoimposat que tots els mapes siguin en format d'un sol bit per píxel i que, en conseqüència, siguin molt ràpids de càrrega en el vostre ordinador. Naturalment, la contrapartida d'aquesta opció és l'aparença espartana dels mapes. Però són suficients per a la funció que se'ls encomana, en cap cas decorativa. Amb aquest advertiment ens veiem amb força per recomanar-vos que mantingueu activada la càrrega d'imatges del vostre navegador (Auto Load Images en la persiana Options). Sense mapes, el catàleg és gairebé inoperant.

Entenem per planes ordinàries de la web les que renoven totalment la vostra finestra del navegador. En canvi, considerem planes extraordinàries les que generen una nova finestra en l'entorn del navegador. Aquest recurs és molt útil per presentar informació complementària, com són les definicions, els gràfics de localització de fulls i altres, sense perdre la referència de la pàgina d'interès prioritari. La generació d'aquestes pàgines extraordinàries ha exigut la inclusió de *scripts* de JAVA en els documents HTML. Advertim sobre aquesta particularitat els visitants que utilitzin versions antigues dels navegadors; tal vegada no podran visualitzar aquestes pàgines. L'actual versió de la web ha estat optimitzada per a Netscape 3.0 o superior. Hem advertit diverses diferències de presentació quan s'empra el navegador MSI Explorer. Procurarem minimitzar-les.

A peu de plana i entre els crèdits de propietat intel·lectual i d'autoria, hi trobareu la data de la darrera actualització de cada plana.

El Servei

Quan accediu a les pàgines dedicades a presentar el Servei, l'enllaç us portarà, indefectiblement, a l'apartat d'atenció de consultes. La raó de ser del Servei és precisament aquesta. Hi trobareu, doncs, el detall dels horaris, les condicions de préstec i de reproducció, etc. Així mateix, us presentarem les persones que us ajudaran en les vostres consultes: Rosi García i Juan Escalera. El personal de la Cartoteca i el professor responsable que signa aquestes ratlles tenen una dèria: fer públic el seu reconeixement als becariis i becàries que des de l'any 1983 han portat a terme tasques de col·laboració a la Cartoteca. Sense ells hauria estat

impossible mantenir-ne la continuïtat. Per això volem fer-vos conèixer els seus noms en una pàgina expressa. I aprofitem l'avinentesa per destacar i agrair la col·laboració de la becària actual, Laura Martín, peça indispensable en l'engranatge de l'equip que ha fet possible la web que us presentem.

En un altre apartat, titulat «els arxius», us hi presentem la tipologia dels materials disponibles: mapes, fotogrames, atles, etc., així com les dades quantitatives del fons. Les actuals dimensions del fons de la Cartoteca haureu de relativitzar-les forçosament d'acord amb la seva trajectòria temporal i institucional. Presentem una sinopsi cronològica d'aquesta trajectòria en l'apartat titulat «els antecedents». Com qualsevol altra unitat documental del Servei de Biblioteques, la Cartoteca General també haurà de comptar amb la seva Comissió d'Usuaris. En aquest apartat, s'hi recopilen les disposicions reglamentàries específiques.

Finalment, la secció dedicada a la presentació del Servei es clou amb un apartat amb un títol un xic críptic. Què és «Oreig»? No us trenqueu el cap amb combinacions de paraules per formar-ne un acrònim. Res d'això. És el ventet suau de terra el que des de fa una pila d'anys ens ha servit per anomenar el conjunt de bases de dades i de programes informàtics que, al capdavant, fan possible la generació del catàleg que es presenta en aquesta web.

Les novetats

La secció dedicada a «les novetats» és la prolongació de la sèrie de Fulls de Continuïtat iniciats l'any 1981, ara ja en suport electrònic. Cada pàgina web de la secció presenta un d'aquests fulls amb el detall dels darrers documents adquirits, així com els enllaços electrònics coneguts (web o e-mail) i analògics (adreça postal) dels centres dels quals hem rebut informació dels seus productes o activitats.

Aquest servei de difusió de la Cartoteca és dirigit molt especialment als companys i companyes de tot el món dedicats a la recollida, conservació i difusió de documentació geogràfica. És una iniciativa modesta, però que intenta materialitzar l'ideal de compartir la informació disponible. Una dada indicativa de la seva difusió és que el darrer full en suport analògic (fotocòpia) el vam distribuir a unes quaranta cartoteques, biblioteques i arxius de tot l'Estat i de l'estranger, que l'havien sol·licitat expressament. Des del número 338, del gener de 1997, el Full de Continuïtat solament es distribueix a través de la web.

El catàleg

La secció dedicada al catàleg és la que considerem central en la web. Els visitants poden seleccionar-hi els documents que els convingui per a l'estudi de les distribucions geogràfiques de qualsevol àmbit terraquí. Amb aquesta modalitat de

presentació per a la web, el Catàleg d'Informació Geogràfica que mantenim des de l'any 1981 arriba a la seva vuitena versió. És necessari advertir que els canvis introduïts en les successives versions del Catàleg només han procurat millorar la interfície Catàleg-Usuari. L'objectiu del Catàleg ha romàs inalterat: donar resposta a les consultes que se'ns dirigeixen i al més ràpidament possible.

Quina és la tipologia de les consultes que se'ns dirigeixen?

A la Cartoteca, com passa a totes les cartoteques universitàries, les qüestions que formula l'usuari al cartotecari són de l'estil següent i per aquest ordre*:

- 1) Quins documents són disponibles per a la cobertura dels àmbits geogràfics d'interès?
- 2) D'entre aquests documents, quins són els més adequats per a l'anàlisi d'una determinada distribució geogràfica o de tipus temàtic?
- 3) Quin nivell de detall a través de les escales es pot atènyer amb aquests documents?
- 4) En quina data es van formar?

La configuració del Catàleg d'Informació Geogràfica s'orienta a satisfer aquesta modalitat de consulta geogràfica, l'habitual i quotidiana a la Cartoteca.

En canvi, el nombre de consultes dirigides a la recuperació de documents singularitzats pel seu autor, l'editor, una paraula clau en el títol, etc., sense posar cap èmfasi especial en la seva cobertura geogràfica concreta, o per obtenir-la com a resultat de la cerca, és totalment marginal. Exemples d'aquest tipus de consulta geogràfica transversal poden ser: quins mapes tenim signats per Lluís Solé Sabarís?; quins atles nacionals o regionals versen entorn de la geografia econòmica?; quins mapes disposem

1. El professor Cornelis Koeman, una autoritat de talla mundial incontestable sobre difusió de documentació geogràfica, ho va deixar ben clar en un article lapidari (1974): «Questions to a Map-Curator while Searching for Maps / Questions to a Machine Readable Map-Catalogue». *International Yearbook of Cartography*, XIV, p. 109-114.

de distribució dels dominis lingüístics?, etc. I ens sorprenem que el nombre d'aquest tipus de consultes no hagi variat en absolut durant el darrer any. Més aviat ens esperàvem un augment significatiu arran de la inclusió de tots els registres de la Cartoteca en el mitjà idoni per fer aquests tipus de cerques transversals de documentació geogràfica: el sistema VTLS del Servei de Biblioteques.

Ara per ara, al *Catàleg d'Informació Geogràfica* ja podeu trobar-hi les referències de tots els mapes classificats pels àmbits geogràfics que cobreixen. Aviat hi afegirem els atles que també podreu consultar a la Cartoteca. Podeu accedir-hi per dues vies. Si desitgeu més informació sobre el *Catàleg d'Informació Geogràfica* feu clic sobre el botó homònim de la capçalera de cada plana de la web. En el text de la guia que us hi oferim, hi trobareu més detalls sobre la composició de la llista d'entrades, l'estratègia de cerca geogràfica, els tipus temàtics, el fraccionament en fulls dels documents, la definició dels elements de les referències, etc.

L'accés més conseqüent al Catàleg el fareu a través de les icones que mostren els perfils dels àmbits de referència. Noteu que a totes les pàgines de la web disposeu d'un perfil terraquí que us permet dirigir-vos a l'entrada que us informará dels documents disponibles per a la Terra sencera. Fent clic sobre les cartes de navegació que us apareixeran a la capçalera de les entrades podreu baixar fins a les entrades del Catàleg referides a àmbits de dimensions cada volta més reduïts i pregons. Si desitgeu pujar en l'escala de nivells dimensionals d'àmbits d'entrada, només us cal fer clic sobre la icona adequada disposada al costat o damunt de la carta de navegar. En fi, els desplaçaments entre àmbits veïns, els més habituals durant la selecció de documents, els fareu amb l'ajut de les cartes de navegar fent clic sobre els topònims que hi apareixen.

Sota la taula de navegar i l'escala dimensional d'entrades, s'hi disposa la llista dels documents disponibles. En el cas dels mapes, aquests s'hi ordenen per tipus temàtics i per escala. Aquest ordenament s'ajusta, doncs, a la modalitat típica de consulta que abans us hem comentat. Recordeu que a cada pàgina podeu aplicar la utilitat «buscar» que us ofereix el mateix navegador. Aquesta utilitat pot ajudar-vos en la selecció sobre llistes molt extenses.

El futur

Els projectes sobre els quals estem treballant actualment per millorar la web se centren a aconseguir la millor presentació dels gràfics de localització dels fulls dels mapes i dels vols fotogràfics. La millor presentació en el context de la xarxa significa trobar l'equilibri òptim entre el menor temps d'espera per a la càrrega dels gràfics, amb la màxima informació locacional possible. Tot plegat, en un marc d'homogeneïtat visual que permeti una fàcil identificació de l'origen de la informació. No és una tasca fàcil. Esperem, però, poder mostrar-vos-els cap a la tardor.

Mentrestant, ens plaurà rebre els vostres suggeriments o, encara millor, saludar-vos personalment a la Cartoteca General.

Pau Alegre
Departament de Geografia de la UAB

La nova Biblioteca Universitària de Medicina i d'Infermeria de la Vall d'Hebron

El 27 d'abril es van inaugurar les noves instal·lacions de la Unitat Docent de Vall d'Hebron, que inclouen la nova Biblioteca Universitària de Medicina i d'Infermeria de la Vall d'Hebron.

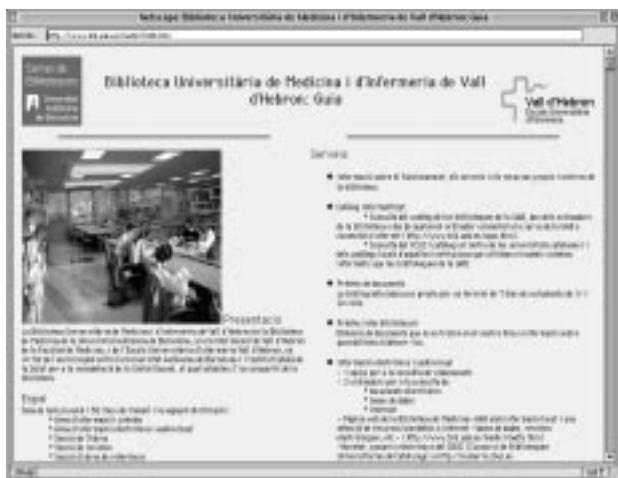
La nova biblioteca integra el personal, el fons i els serveis de la Biblioteca de Medicina de la UAB, a la Unitat Docent dels Hospitals Vall d'Hebron, i de la Biblioteca de l'Escola Universitària de Medicina i d'Infermeria de la Vall d'Hebron, d'acord amb el conveni signat entre la UAB i l'Institut Català de la Salut.

L'Escola Universitària d'Infermeria de la Vall d'Hebron és una de les sis escoles d'infermeria adscrites a la UAB i la primera amb la qual s'estableix un conveni a nivell de biblioteques, la qual cosa suposa la incorporació al catàleg de la UAB d'un fons d'infermeria de 3000 monografies i de 84 títols de revistes.

Les noves instal·lacions de la biblioteca representen una gran millora pel que fa a augment de l'espai, bones condicions ambientals, fons documental de lliure accés i increment dels serveis.

La biblioteca disposa de 150 llocs de treball i ocupa una superfície de 589 m² amb la distribució següent:

- Àrea d'informació i préstec
- Àrea d'informació electrònica i audiovisual
- Secció de llibres
- Secció de revistes

- Secció d'obres de referència
- Servei de fotocòpies
-  rea de treball intern

El seu fons documental  s de 6000 llibres, 212 títols de revistes –dels quals se'n reben periòdicament 160– i una col lecci  inicial de 82 documents en suports no impresos –vídeos, CD-ROM...

La biblioteca, a més d'oferir un espai per estudiar i treballar, vol donar nous i millors serveis, així com informar i formar els usuaris sobre recursos electrònics i digitals al seu abast.

En aquesta línia, l' rea d'informació electrònica i audiovisual ofereix als usuaris punts de consulta de documents en aquests suports, així com accés a recursos externs a través d'Internet –catàlegs d'altres biblioteques, bases de dades, llibres i revistes electrònics, programes d'autoaprenentatge, webs d'institucions, directoris i robots de cerca de recursos biomèdics, etc.

Biblioteca Universitària de Medicina i d'Infermeria de la Vall d'Hebron

Hospitals Vall d'Hebron
Pavelló Docent

Pg. de la Vall d'Hebron, 119-129

08035 Barcelona

Tel.: 93 428 50 12 / 93 489 40 85

Fax: 93 428 27 10

E-mail: ikvb0 cc.uab.es

<http://www.bib.uab.es/medic/vh.htm>

Horari durant el curs: de 9 a 20h

Una escaparata

Des que es va inaugurar la nova Biblioteca de Ciències Socials i s'hi van instal lar les dues escaparates situades a l'entrada, l'una dedicada a les novetats i a les donacions, i l'altra, a exposar el fons de la biblioteca entorn d'un tema específic, no he parat de fixar-me en el contingut d'aquesta última. Gairebé sempre l'he trobat interessant, encara que moltes vegades hauria volgut que contingués m s informació i material. Penso ara, en concret, en dues escaparates que, amb una diferència de mesos, es van dedicar a dos degans de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales morts recentment: Joan Sard  i Santiago Roldán. Encara que l'objectiu principal era mostrar el seu treball com a economistes, i en aquest sentit l'objectiu es complia satisfactòriament, va ser una ll stima no aprofitar l'ocasió per explicar més coses als estudiants utilitzant un espai que és un dels pocs indrets de la UAB amb activitat extradocent, i que allotja sovint exposicions de notable interès i qualitat, com és el cas de la recent exposició «UAB Lepidopterol gica».

Aix   s que, havent fracassat a trobar una institució que financés i allotg s una exposició commemorativa dels cent cinquanta anys del Manifest Comunista, de seguida vaig pensar en l'escaparata de la Biblioteca de Ciències Socials. L'oferta va ser acceptada immediatament. Val a dir que fer una escaparata em feia una notable il lusi  perquè sempre ha estat una manifestació per la qual he tingut un cert interès. Deu ser a causa que de petit la meva mare em portava sovint a veure aparadors, imagino que atreta ella mateixa pel luxe relatiu d'alguns dels aparadors en relació amb la resta de la vida barcelonina dels anys cinquanta i atreta, també, pel fet que era una distracció de les més barates.

Però cal tenir en compte que als anys cinquanta i fins i tot en part dels seixanta, l'aparadorisme era a Barcelona una manifestació artística, i comercial és clar, amb un cert arrelament i una certa notorietat. El mateix Ajuntament de Barcelona i els diversos gremis organitzaven sovint concursos d'aparadors. I  s que els aparadors eren una part important de la publicitat d'alguns establiments. Aix , l'agència de publicitat de Cirici Pellicer no únicament feia la publicitat impresa de Gales, sinó que s'ocupava dels aparadors, en alguns dels quals va fer intervenir Tàpies i Brossa entre altres artistes. El mateix Tàpies, juntament amb altres artistes, va realitzar a mitjan anys seixanta uns aparadors per a El Corte Ingl s, que van constituir una de les d rres manifestacions de l'aparadorisme d'artista a Barcelona.

No obstant això, d'entre tots els establiments comercials de la ciutat, durant molts anys, del 1949 al 1979, Loewe va ser l'estrella. Ja fos en els de temporada o en els de concurs, com la memorable realització amb motiu de l'any Wagner, els aparadors de Loewe destacaven pel seu gust refinat i cosmopolita, amb un toc d'orientalisme, com ho posa de manifest Antoni Mar  en el

text del catàleg de l'exposició que l'any 1982 BD. Edicions de Disseny va dedicar a Loewe, i Josep Pérez, l'ànima, l'inspirador i el responsable absolut dels aparadors de Loewe durant trenta anys.

Ara, l'aparadorisme barceloní ha anat de baixada, alhora que han aparegut altres mitjans de comunicació dels

establiments comercials amb els seus clients, com poden ser les escenografies nadalenques, sovint amb motius i estil hollywoodians, per citar un gènere proper a l'aparadorisme. Pocs establiments, tret de Vinçon i les sabateries Camper, conreen en l'actualitat el gènere de l'aparador de qualitat, que en una certa època va tenir, com hem tractat de posar de manifest a través d'uns quants exemples, un notable predicament a Barcelona. D'aquell període, n'ha quedat ben poca cosa. Per exemple, a la biblioteca d'Elisava, l'escola de disseny que tinc més a prop de casa, no hi he trobat cap testimoni ni de l'aparadorisme barceloní dels cinquanta-seixanta ni de l'actual. Que no hi ha res escrit sobre el primer període m'ho confirma Lluís Permanyer. Dels aparadors actuals, un llibre de 1996, *Shopping. Escaparates de Barcelona*, de Hannah Collins, en destaca fonamentalment els aspectes kitsch.

Del baix to de l'aparadorisme català, n'és una mostra l'escàs nombre d'aparadors seleccionats per als premis FAD d'interiorisme o espais efímers en els darrers deu anys.

Únicament quatre d'un total de més de setanta, en què els bars i les botigues de roba han estat substituïts successivament per estands de fires, exposicions, actes de societat i escenografies. En altres països, però, l'aparadorisme sembla que gaudeix de bona salut. A la biblioteca d'Elisava, l'únic llibre, *Display & Comercial Space Designs* (vol. 19, Tòquio, 1991), mostra que al Japó, sota el patrocini de marques comercials com Mikimoto, Bridgestore o Shiseido, però també de The Tokyo Electric Power, l'aparadorisme és un gènere que compta amb mitjans i pot mostrar esplèndides realitzacions.

No vaig trobar en l'aparadorisme japonès cap mostra que pogués orientar-me per fer l'escaparata dels cent cinquanta anys del Manifest Comunista. D'entre tots els models que he vist, el que més podia assemblar-se a una escaparata de llibres era una escaparata de barrets de palla en una botiga de Montreal el 1925, contingut en un llibre de Barry James (*Wood, Show Windows. 75 Years of the Art of Display*, Nova York, 1982), que vaig comprar fa anys i que demostra que esperava que un dia o un altre havia de fer una escaparata. Però ni l'espai ni els mitjans disponibles permetien imitar l'escaparata de T. Eaton Company.

Així doncs, al marge dels materials exposats, fotografies, textos i llibres, l'únic element decoratiu que en principi contenia l'escaparata era una bandera vermella, que em semblava imprescindible per a l'ocasió. A última hora, però, una treballadora de la biblioteca va dir que el seu marit, en Pérez-Sala, faria amb gust el titular de l'escaparata, amb la qual cosa no solament hi vam guanyar des d'un punt de vista estètic sinó també participatiu. Pel que fa a la participació, estic molt agraït a tot el personal de la Biblioteca de Ciències Socials que d'una manera o d'una altra hi ha intervingut, però he de fer una menció especial de Jordi Albero, que ha

aguantat les meves manies fins i tot amb entusiasme, almenys en aparença. He de fer constar que també cal agrair la col·laboració de la Biblioteca d'Humanitats i del Cedoc (Centre Documental de la Comunicació) de la UAB, pels seus préstecs.

Aquest no és el lloc de parlar del contingut de l'escaparata. En tot cas, una escaparata és per veure-la. Qui no ho hagi fet i hi tigui interès, té ocasió de veure-la a l'Ateneu Barcelonès aquest octubre.

Bibliotecari doctor

Ramon Soler i Fabregat, bibliotecari a la Biblioteca de Ciències Socials, va llegir el mes de juny la seva tesi doctoral «Producción, circulación y uso del libro de arte en España durante la Edad Moderna», a la Facultat de Filosofia i Lletres, i que va obtenir la qualificació d'apte *cum laude* per unanimitat. La tesi fou dirigida pel Dr. Bonaventura Bassegoda, del Departament d'Art.

Exposició bibliogràfica sobre la història de la psicologia

A la sala d'actes de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, del 5 al 8 de maig va tenir lloc, organitzada per l'Arxiu i Seminari d'Història de la Psicologia del Departament de Psicologia de l'Educació, l'exposició «Els inicis de la psicologia científica i aplicada a Catalunya (1900-1939)», que va ser inaugurada per l'alcaldessa de Cerdanyola del Vallès, Cristina Real, la vicerectora d'Estudants i de Promoció Cultural de la UAB, Mercè Izquierdo, i la comissària de l'Exposició, Milagros Saiz.

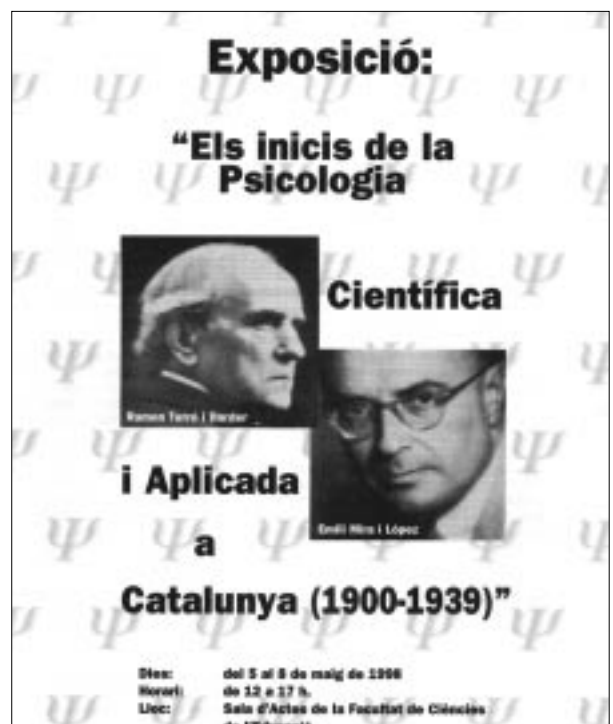
L'exposició comprenia des dels orígens científics de la psicologia, cap al 1900, amb una petita mostra dels seus antecedents, fins al final de la nostra guerra civil (1939), moment en el qual la situació política provocà l'exili dels psicòlegs més importants que treballaven a Catalunya i, amb això, la desaparició de la nostra tradició psicològica, en aquells temps d'un nivell comparable al de qualsevol país, per retornar,

després de la guerra, a un model neoescolàstic controlat per l'Església i el govern franquista.

Aquesta exposició sobre el desenvolupament de la psicologia científica i aplicada va constar d'unes 110 fotografies il·lustratives amb material audiovisual (vídeos sobre Emili Mira i López i Ramon Turró, i una cinta magnetofònica amb la veu d'Emili Mira); uns 400 llibres exposats en diversos armaris, i uns 150 documents originals que es podien contemplar als expositors. També s'hi podien veure uns 30 aparells utilitzats als laboratoris del pare Ferran M. Palmés i a l'Institut Psicotècnic de la Generalitat, i material de tests i de reeducació psicopedagògica (uns 60) que es feien servir en aquella època a l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona i a l'Institut Torremar.

La sala estava distribuïda per estands, cadascun amb una petita explicació sobre el tema i material fotogràfic que donava un suport visual a l'explicació. Cada stand constava també d'un armari on s'exposava el material bibliogràfic. Així mateix, s'hi podia trobar, segons l'estand, des de diversos documents fins a material de test, reeducació o de laboratori.

L'exposició mostrava als visitants una panoràmica del que va ser la psicologia a Catalunya, començant per les influències de la filosofia de l'Escola Catalana del Sentit Comú i dels metges positivistes que van introduir un nou esperit a la ciència mèdica i psiquiàtrica, i que en van canviar el sentit vers un model empíric i experimentalista. En aquesta panoràmica, es podia veure com es van iniciar els primers passos científics amb una mentalitat netament objectiva i experimental guiada per Ramon

Turró i els seus deixebles, i com des d'aquesta línia de pensament es van obrir laboratoris de psicologia. D'altra banda, es podia comprovar com les inquietuds polítiques d'un país que volia transformar-se en una nació moderna deixaven pas a diversos moviments, tant pedagògics –amb l'obertura d'escoles model d'aquesta renovació– com socials –amb la creació d'institucions que ajudarien a la implantació aplicada de la psicologia–, i com dins d'aquests moviments començaven a brillar amb llum pròpia homes com Ruiz Castellà, Folch i Torres, Mira, Palmés...

Diverses entitats van cedir materials molt valuosos per a l'exposició, com la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona, l'Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona, el de Sabadell o el dels jesuïtes de Catalunya, el Museu d'Història de la Psicologia de la Universitat de Barcelona o l'Arxiu i Seminari d'Història de la Psicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, i nombroses biblioteques, com la Borja, la de Catalunya, Rosa Sensat, a més a més de les biblioteques de totes les universitats catalanes

En el sentit bibliogràfic, s'ha de destacar la mostra de l'obra escrita dels autors més rellevants de la història de la psicologia catalana, com Ramon Turró, Emili Mira, Ferran M. Palmés, o Jeroni Moragas. A més, els organitzadors van exposar la bibliografia publicada per les editorials catalanes més destacades de l'època, que van tenir cura de traduir obres fonamentals de la literatura psicològica.

Dolors Saiz
Milagros Saiz
Departament de Psicologia Bàsica

Exposició a la Biblioteca de Veterinària

Entre els mesos de maig i octubre de 1998 es pot visitar, a la Biblioteca de Veterinària de la UAB, una exposició d'estrís veterinaris usats en la clínica, cirurgia i reproducció bovines. Els continguts d'aquesta exposició formen part de la mostra presentada per ANEMBE (Asociación Nacional de Especialistas en Medicina Bovina) al V Congrés Internacional de Medicina Bovina, que va tenir lloc a Sitges els dies 1, 2 i 3 de maig de 1998.

Aquest material l'han aportat diferents veterinaris clínics, entre els quals destaquem Xavier Gabarró, Joan Colell, Martí Tantiña, Joaquim Baucells i Joan Plana, i també prové del fons dipositat a l'ACHV (Associació Catalana d'Història de la Veterinària).

S'hi exposen 168 instruments i estris aplicats a la pràctica clínica veterinària. L'exposició es complementa amb 6 il·lustracions referides al material exposat, extretes del fons bibliogràfic històric de la Biblioteca (anterior a 1960); la relació del fons bibliogràfic especialitzat, 369 ítems; i una selecció de 37 referències bibliogràfiques extretes de les bases de dades que es reben periòdicament al servei de documentació de la Biblioteca.

Si voleu informació addicional sobre l'exposició de la Biblioteca podeu consultar l'adreça internet:

<http://www.bib.uab.es/veter/expo.htm>

Pel que fa a la mostra d'ANEMBE:

<http://www.ausatel.com/anembe/sitges98/msitges.htm>

Vicenç Allué

Algunes qüestions sobre els materials audiovisuals a la Biblioteca d'Humanitats

Properament, la Biblioteca d'Humanitats condicionarà l'espai que té a la tercera planta, al costat de la Mediateca. Aquest espai, que més o menys equival a mitja planta, acollirà la Col·lecció Asiàtica (provinent de la Facultat de Traducció i d'Interpretació), així com el material d'aprenentatge de llengües.

Aquest material vindrà bàsicament de la Gauditeca (que actualment està situada a la Facultat de Filosofia i Lletres), així com de l'Aula d'Autoaprenentatge de Llengües del Gabinet de Llengua Catalana, que actualment es troba al Mòdul I (al mateix edifici que Educació Infantil).

Aquestes aules ofereixen tant als alumnes com als professors la possibilitat de poder aprendre d'una manera autodidacta anglès, francès i alemany (a la Gauditeca), així com català (a l'Aula d'Autoaprenentatge de Llengües del Gabinet de Llengua Catalana). Val a dir que en aquesta darrera aula l'ensenyament és tutelat pels tècnics del mateix Gabinet. Amb el trasllat d'aquestes aules a la Biblioteca d'Humanitats, aquesta ofereix un nou servei, tot aprofitant els recursos audiovisuals de què disposa actualment.

El fons d'aquestes aules es compon bàsicament de material audiovisual (vídeos, cassetes), que acompanya normalment llibres. El fet que un document estigui format per diferents ítems en diferents suports comporta una sèrie de qüestions que cal tenir en compte a l'hora de fer-lo disponible per als usuaris. Per això a la Biblioteca d'Humanitats s'han plantejat de fer un estudi, previ al trasllat de les aules abans esmentades, sobre possibles solucions als problemes que sorgeixen a l'hora de fer accessible als usuaris aquest tipus de material.

Aquest informe, del qual es desprenen algunes de les conclusions que s'esmenten aquí, ha tingut en compte els aspectes següents:

- Accessibilitat (per part de l'usuari). És a dir, si aquest tindrà lliure accés o no als materials.
- Aquest aspecte fa referència al problema de la col·locació d'una mateixa obra en diferents suports (com és el cas dels equips multimèdia).
- Seguretat (aspectes relacionats amb la magnetització dels materials audiovisuals i els seus materials d'acompanyament).
- Préstec (veure si es deixa tot el document com un de sol o cadascun dels ítems com un préstec).

Primer de tot, s'ha hagut de tenir en compte amb quin tipus de material s'està treballant. No solament hi ha material d'acompanyament (p. e., un llibre i un vídeo), sinó que també cal tenir en compte els anomenats «equips multimèdia». Segons el glossari de les AACR¹, un equip és el següent: «Document que conté dues o més categories de material, cap de les quals no és identificada com a component principal del document; també és designat “document multimèdia”».

Aquests equips (encara que no són gaires), cal tenir-los en compte. Realment, els problemes que s'ha plantejat la Biblioteca són deguts a aquests equips multimèdia.

El pas següent va ser realitzar un estat de la qüestió per veure com se solucionava el problema dels materials audiovisuals en altres centres. Es va veure la seva ordenació en els prestatges, la seva accessibilitat i les seves condicions de préstec. Es van visitar les biblioteques de la Universitat Pompeu Fabra (la de Traducció, la de Dret i la General), l'Aula d'Autoaprenentatge de l'Escola Oficial d'Idiomes, i les diferents aules que té l'Escola d'Idiomes Moderns de la UB a la Biblioteca Central, a Psicologia i a Ciències Econòmiques. També es van visitar, és clar, les aules esmentades al principi d'aquest article (Gauditeca i Aula d'Autoaprenentatge de Llengües del Gabinet de Llengua Catalana), i també es va veure detalladament com estan disposats aquests materials a la mateixa Biblioteca d'Humanitats.

Bàsicament, el que es pretén a la Biblioteca d'Humanitats és el lliure accés per part dels usuaris als diferents materials. Però el que es vol alhora és mantenir junts al mateix prestatge els diferents suports en què es pugui presentar un mateix document. Aquesta és una qüestió realment difícil d'aconseguir, ja que hi ha el problema de les diferents mides dels diferents

1. Definició extreta de les Regles angloamericanes de catalogació: traducció de les Anglo-American Cataloging Rules. Second Edition, 1988 revision. Barcelona: Eumo; Biblioteca de Catalunya, 1996.

suports (un CD-ROM al costat del llibre...). Això es podria solucionar amb portacassets i portaceds, tot i que s'hauria de provar per veure si realment funciona.

Pel que fa al préstec, cal veure si realment el fet de deixar només una part del document «trenca» la «unitat documental» (si deixant-ne una part no se'n pot consultar la resta correctament). A més, hi ha un problema pel que fa a aquests materials i la normativa de préstec: les diferents durades de préstec dels diferents materials.

Cal, doncs, que s'estableixin uns criteris per tal de no trencar aquesta unitat abans esmentada. Per exemple, els cursos d'idiomes haurien d'estar exclosos de préstec.

Pel que fa a la seguretat, actualment hi ha bandes magnètiques i magnetitzadors adaptats a aquests suports.

Tot i el que s'ha esmentat anteriorment, fins que no es posi en marxa aquesta nova «secció» de la Biblioteca, no es podran veure els problemes reals que es deriven del seu funcionament.

César Lorente Parra, estudiant en pràctiques de l'EU Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació a la Biblioteca d'Humanitats

El patrimoni mèdic contemporani: una causa perduda?

The Contemporary Medical Archives Centre, de Londres

Qualsevol persona que treballa en una institució sanitària sap que la pràctica mèdica –la pràctica assistencial– genera diàriament una gran quantitat de documents i, en conseqüència, sap que és absolutament imprescindible disposar d'un sistema eficaç que permeti recuperar selectivament i en el moment oportú la informació desitjada, sia per motius assistencials, docents, de recerca, epidemiològics o judicials.

Malgrat l'ajuda dels ordinadors, és ben cert que les dificultats per gestionar l'enorme massa documental que s'acumula any rere any als arxius clínics i administratius dels hospitals no fan sinó créixer. La difusió dels mitjans informàtics en la dècada dels anys vuitanta permetia albergar l'esperança que ben aviat desapareixeria el paper com a suport de la informació mèdica i que, per exemple, a curt termini desapareixeria la història clínica en el format manuscrit actual. Avui sabem, però, que aquest termini estava més lluny del que somiàvem i que, ara per ara, conviuen diferents tipus de suports (digitals, acetats, microfilm, magnètic, etc.) amb el paper tradicional. I així, a la pràctica,

els metges (i el personal d'infermeria) continuen escrivint a mà bona part dels resultats de les exploracions diagnòstiques i de les intervencions terapèutiques que practiquen.

Una cosa similar ocorre amb la publicació d'articles de revista en l'àmbit de les ciències de la salut. Sembla que, en un futur no gaire llunyà, seran les revistes en format electrònic les que farà servir predominantment el personal sanitari i investigador. Tanmateix, però, qualsevol bibliotecari sap perfectament que, a hores d'ara, els prestatges de les hemeroteques s'omplen de forma inexorable, i que durant un temps més llarg que no pas curt conviuran les dues versions de les revistes –electrònica i en paper.

En l'àmbit de la medicina, però, no solament la pràctica mèdica hospitalària deixa constància escrita de l'atenció dispensada als pacients. Cal recordar que qualsevol centre d'assistència primària, centre mèdic d'una mútua o, fins i tot, la consulta privada d'un metge de capçalera o d'un especialista generen els seus propis registres clínics o de salut. Igualment, hauríem de considerar la documentació generada per l'administració sanitària (en el cas de Catalunya, lamentablement interrompuda una vegada i una altra per les convulsions polítiques sofertes al llarg d'aquesta centúria), com també hauríem de considerar els fons documentals de les associacions professionals, de les fundacions sanitàries o dels grups de pressió que operen en l'àmbit de la salut, que inclouen els arxius administratius d'aquestes entitats, amb les corresponents actes de les reunions, la propaganda i els fitxers dels socis.

Una altra vessant que tampoc no podem oblidar és la de la recerca biomèdica, que produeix una documentació específica molt pròxima al procés de creació del coneixement científic i, per tant, una documentació d'especial interès en el futur per a la història de la ciència i de la medicina. De volum reduït, comprèn una relativa diversitat de documents, que va des dels quaderns de laboratori o els esborranys dels articles que es publiquen, fins a la correspondència, els informes tècnics, el material iconogràfic o els protocols seguits en els assajos clínics.

Aquesta massa documental que té principalment el paper com a suport material és, en conjunt, molt voluminosa, i és evident que no tota es podrà conservar perquè no tots els documents mèdics tenen el mateix valor ni la mateixa vigència, i perquè, moltes vegades, una mateixa informació la trobarem repetida en

diversos fons documentals, i caldrà expurgar-la conscientment. La pregunta és si disposem d'un sistema racional i sistemàtic capaç de localitzar, seleccionar i catalogar tot allò que caldria recollir i conservar, o si, al contrari, és l'atzar i, sobretot, la incúria i la ignorància allò que determina què s'ha de transmetre i què no a la posteritat. En diverses ocasions, s'ha denunciat la manca de sensibilitat que tenen les institucions per la pròpia documentació una vegada ha esdevingut obsoleta als efectes administratius o assistencials més immediats. Quan no és el foc intencionat o la transformació indiscriminada en pasta de paper, són la humitat, la intempèrie, les rates, els insectes o els fongs els encarregats de destruir més o menys arbitràriament la major part del patrimoni documental historicomèdic del segle xx. Fins i tot s'ha arribat a vaticinar que, a la llarga, ens trobarem amb la gran paradoxa que la present centúria, la que ha utilitzat més paper, passarà a la història per haver conservat un dels patrimonis historicomèdics més pobres, dispersos i que han sofert més estralls.

En aquest sentit, és ben interessant l'experiència del Contemporary Medical Archives Centre (CMAC) de Londres. Creat el 1979 dins el Wellcome Institute for the History of Medicine, aquest centre va néixer amb la voluntat de recollir i catalogar els documents i els registres dels metges britànics del segle xx, incloent-hi tots els aspectes de la medicina moderna, des de la investigació fins a la pràctica clínica, així com la salut pública i les medicines no oficials. Òbviament, aquest objectiu es revelà des de bon començament impossible, ja que els creadors eren conscients que els documents mèdics eren massa abundants, però van estimar que el CMAC podia fer un paper molt important donant a conèixer els fons de certa entitat ubicats en altres institucions i aconsellant sobre el seu tractament i emplaçament.

Sovint, les adquisicions del CMAC són fruit de donatius o préstecs permanents. Per aquesta via, han arribat al centre col·leccions tan importants com els documents personals del premi Nobel Ernst Chain (1906-1979), que va participar en el descobriment de la penicil·lina, els de la psicoanalista Melanie Klein (1882-1960) i els del cardiòleg Thomas Lewis (1891-1945). Igualment, s'han adquirit centenars d'arxius pertanyents a societats i institucions mèdiques britàniques, com ara el de la British Medical Association (1907-1982), el de la National Abortion Campaign (1975-1988) o el del Jenner Institute of Preventive Medicine (c. 1889-c. 1960).

Paral·lelament, els membres del CMAC visiten altres institucions mèdiques —clínicas, fundacions i col·legis de metges— per assessorar sobre la selecció, l'emmagatzematge i la descripció dels fons que posseeixen, i suggerir possibles localitzacions més idònies i mesures per conservar-los adequadament.

Sota la direcció de Julia Sheppard, el CMAC està actualment involucrat en dos grans projectes. Un, dut a terme conjuntament amb el Wellcome Institute, és el Medical Archives and

Manuscripts Survey, que intenta localitzar i descriure tots els manuscrits mèdics del Regne Unit fins l'any 1945; l'altre, en col·laboració amb el Public Register Office, reuneix informació sobre els registres hospitalaris britànics, i recull dades sobre ús, localització, magnitud, propietat, accessibilitat i, és clar, informació sobre els possibles problemes de confidencialitat que la consulta de la documentació pugui comportar.

Aquesta tasca continua i rigorosa que des del 1979 ha efectuat el CMAC, l'ha convertit en un centre de referència obligat per a qualsevol qüestió relacionada amb la conservació de la documentació mèdica contemporània a tot el Regne Unit.

Àlvar Martínez Vidal
Facultat de Medicina
Unitat d'Història de la Medicina

**Per a més informació sobre les activitats
i els fons documentals del CMAC,
es pot consultar l'última edició de la
*Guide to the Contemporary Medical
Archives Centre* (Londres, 1995)
que edita el Wellcome Institute
for the History of Medicine
(183 Euston Road, London NW1 2BP).**

E-mail: cmac@wellcome.ac.uk

[http:// www.wellcome.ac.uk](http://www.wellcome.ac.uk)

Biblioteca Digital

Novetats dels projectes europeus

DECOMATE II - Developing the European Digital Library for Economics

El projecte DECOMATE II ha finalitzat la seva primera fase, durant la qual s'han definit les especificacions del sistema i s'ha preparat la versió de base del programa per poder portar a terme els desenvolupaments acordats.

Hi ha disponibles els informes següents en versions electròniques HTML i PDF, en la web oficial del projecte a l'adreça, <http://www.bib.uab.es/decomat2>

- Analysis of Digital Resources. Es recullen els recursos digitals disponibles localment en cadascuna de les institucions participants i s'analitzen des del punt de vista de la seva idoneïtat per integrar-los en el projecte.
- Scope of Decomate II Contents. S'identifiquen els tipus de materials i de recursos que es volen incloure en el servei i se'n detallen les característiques i les àrees potencialment problemàtiques.
- User Study Design. Informe de la metodologia que cal seguir per recollir informació dels usuaris, tant quantitativa com qualitativa, i establiment d'un calendari preliminar.
- User Requirements, System Architecture and Conceptual Design. Descripcions dels requeriments dels usuaris i del disseny conceptual i de context del sistema.

Núria Gallart
nuria.gallart@uab.es

Lletres no gaire de debò: sobre textos electrònics

En una comunicació presentada l'octubre de 1997, Maurice B. Line¹, una autoritat en el món de la biblioteconomia, definia la informació electrònica com aquella que es guarda i a la qual s'accedeix electrònicament, i distingia entre la tangible (com els CD) i la no-tangible (com la que es troba *on line*, és a dir, «en línia»). Maurice Line avançava una profecia: en els pròxims deu anys, la majoria de revistes i de llibres es publicaran com fins ara, impresos; les altres revistes seran accessibles només o, alternativament, en línia, i els altres llibres només s'imprimiran si es demana. Pel que fa al futur de la informació tangible i no-tangible, recentment E. Abadal² ha assenyalat que, vistos els costos de desenvolupament i comercialització de productes com el CD-ROM (i. e. tangible), les profecies es decanten per la tecnologia en línia o per cable (i. e. no-tangible). Aquesta mena de prediccions ja les havia fet Negroponte en el seu famós llibre³; malauradament, moltes de les seves idees perden força davant dels seus imprecisos coneixements sobre els processos de lectura i d'aprenentatge en general.

Si aquestes prediccions es confirmen, sembla clar que parlar d'informació electrònica ens situa en un camí que cada cop serà més ample, més freqüentat i, segons ens asseguruen, més ràpid. De moment, aquí ens limitarem als textos electrònics que ens arriben en línia a través d'Internet; més concretament, a través d'una de les seves aplicacions: la WWW. No considerarem les bases de dades sinó simplement els textos, i concretament les monografies, no les revistes ni les obres de referència. Tant les revistes especialitzades com els suplementos o apartats específics d'alguns diaris donen contínuament llistes d'adreces amb textos electrònics; per això no ens sembla tan útil fer la nostra llista (a més, aquestes adreces solen canviar sovint!), com comentar algunes de les que coneixem, i veure'n les possibilitats i les limitacions.

El primer que cal dir és que els textos electrònics a la WWW estan afectats per un problema derivat, precisament, dels seus baixos costos de producció i distribució: la qualitat d'allò que s'hi trobi és molt irregular. Suposem que, quan es va inventar la impremta, el procediment era laboriós i car, i els impressors s'hi pensaven

1. Maurice B. Line. «Electronic Information: Use and Users». A: *VI Jornades Catalanes de Documentació. Cap a la Societat Digital: un Món en Contínua Transformació*. Barcelona, 23, 24 i 25 d'octubre de 1977. (Barcelona: SOCADI-COBDC, 1997), p. 25-38.

2. Ernest Abadal Falgueras. «L'edició òptica a Catalunya». *Revista de Biblioteconomia i Documentació* 21 (1997), p. 8-43.

3. Nicholas Negroponte. *El mundo digital*. (Barcelona: Ediciones B, 1995), p. 91 i ss.

una mica a l'hora de posar-se a fer un llibre; ara, només cal anar a una llibreria per veure que s'imprimeix qualsevol cosa. Doncs bé, a Internet, el que hi abunda és qualsevol cosa.

Un exemple d'això és el Projecte Gutenberg.⁴ Es presenta amb un eslògan (en anglès): «Trenca les barreres de la ignorància i l'analfabetisme!». És la història típicament americana d'un estudiant jove, Michael Hart, a qui van donar, el 1971, un munt d'hores d'ordinador gratuïtes si presentava un projecte interessant. «Una hora i quaranta-set minuts més tard, va anunciar que el valor més gran creat pels computadors no seria computar, sinó emmagatzemar, recuperar i buscar allò que estava emmagatzemat en les nostres biblioteques»,⁵ i tot seguit es va posar a picar el primer text, que va resultar ser... la Declaració de la Independència (dels EUA). A partir d'aleshores, tothom que en tingués ganes podia (i encara pot) enviar-li qualsevol text, sempre que fos en format electrònic, per tal que pogués ser guardat a costa del munt de dòlars regalat al jove estudiant. Com a conseqüència, no caldria que ningú es mogués de casa si volia llegir els seus clàssics (en anglès): n'hi hauria prou de connectar-se al projecte Gutenberg, i des de la butaca podria llegir, en lliure accés, l'*Eneida* o Jack London.

Vint-i-set anys i un munt de textos més tard, la declaració del jove Hart no resulta prou convincent: no sembla que el valor més gran creat pels computadors siguin els textos electrònics. Certament, el projecte ha topat amb problemes: els drets d'autor, per exemple, tarden a extingir-se i a esdevenir el que els americans en diuen el *public domain*, cosa que exclou la literatura contemporània dels textos de lliure accés; a més, els criteris establerts en el Projecte Gutenberg per classificar els textos no són gaire precisos: *heavy literature* (la Bíblia, Shakespeare, *Moby Dick*, *El paradís perdut*...), *light literature* (*Alicia en terra de meravelles*, *Peter Pan*, les faules d'Isop...) i obres de referència. El resultat és una biblioteca feta sense cap mena de criteri, i de moment (setembre de 1998), la cosa no millora: els últims títols ingressats (*Recent releases*⁶) són *The Art of Lawn Tennis*, de William T. Tilden; *Pollyanna*, d'Eleanor H. Porter, i *The Valley of the Moon*, de Jack London. Ens en podem riure, és clar, però tot plegat no només demostra que sense criteris clars és inútil fer projectes ambiciosos, sinó també que la mateixa idea dels textos electrònics no acaba de quallar.

Recordem els tres avantatges immediats dels textos electrònics que, segons Michael Hart, els donen valor: magatzem, recuperació i cerca. El primer potser és superflu: no sembla que el saber occidental (incloent-hi, amb un cert esforç, *Pollyanna*) superi una possible amenaça d'extinció gràcies als computadors. Això sí:

els homes-llibre de *Fahrenheit 451* de Ray Bradbury ho trobarien una alternativa menys laboriosa. El segon (recuperació per a la lectura o la impressió) semblava una bestiesa fins fa poc, i només els molt optimistes (p. e. l'esmentat Negroponte) s'imaginaven anant a la platja amb una pantalla sota el braç; ni tan sols des del despatx, no m'imagino gaire gent disposada a llegir-se l'*Eneida* a l'ordinador, ni fent-se la imprimir. Aquest panorama està canviant: ja han presentat prototips de llibres electrònics (*e-books*) empreses com SoftBook Press i NuvoMedia⁷, amb una pantalla i un pes total semblants a un llibre de consulta (no exactament de butxaca, encara). Aquest aparell permetrà, mitjançant un mòdem, «descarregar» un llibre des d'una distribuïdora que tingui una pàgina web (Barnes & Noble, la competidora d'Amazon, és al darrere d'un dels projectes). Un cop el llibre dins de l'aparell, podrem disposar-ne com si fos un volum normal i endur-nos-el fins i tot al wàter.

La tercera proposta, la cerca, és la més interessant de moment. Amb el llibre de l'*Eneida* al davant, com podem saber qui diu i en quina ocasió «Timeo Danaos et dona ferentes!»? És veritat que hi ha les concordances, però no totes estan fetes i no sempre són a mà: a la Biblioteca de l'Autònoma, per exemple, hi ha les d'Horaci, però no les de Virgili. Amb això s'obre la utilitat que em sembla més evident dels textos electrònics: la possibilitat de consultar un text com un banc de dades. Gràcies a aquesta aplicació, el projecte Perseus,⁸ per exemple, ens permet fer cerques de moltes menes. Perseus comprèn una selecció de textos de la literatura clàssica en grec o en llatí, amb la corresponent traducció anglesa. Inclou, a més, una base de dades amb bibliografia sobre personatges i llocs que apareixen en aquests textos. D'aquesta manera, en fer la cerca «Timeo Danaos», ens presenta el fragment llatí (*Eneida*, 2. 45), on podem saber què són paraules que pronuncia Laocoont. Si fem la cerca «Laocoon» ens surt un fragment del Pseudo-Apollodorus, on s'hi fa referència, acompanyat d'una bibliografia (no sé dir si completa, però força extensa) comentada que arriba fins a Lessing. Perseus inclou altres bases de dades sobre el món antic: atles, enciclopèdies...

Una altra possibilitat, que combina la cerca i la lectura, és la consulta en línia de textos que, en cas de ser editats, tenen una difícil producció i distribució, com per exemple els manuscrits (ms.). Editar un ms. (no en el sentit de publicar, sinó en el de llegir, interpretar i tornar a imprimir per fer llegibles la redacció

4. <<http://promo.net/>> <<http://promo.net/>> [2 setembre 1998]. Per a les citacions segueixo «Com citar recursos electrònics», d'A. Estivill i C. Urbano, un article que podeu trobar a <www.ub.es/div5/biblio/citae.htm> [juny1998]

5. <<http://promo.net/pg/history.html>>

6. <<http://promo.net/pg/newest.html>>

7. <<http://www.abcnews.com/sections/tech/DailyNews/ebooks>> [7 juliol 1998]

8. <<http://www.perseus.tufts.edu/>> [maig 1998]

inicial i les correccions posteriors...) és una feina laboriosa, que exigeix una evident sofisticació tipogràfica, cosa que encareix una producció destinada a uns pocs erudits, i això no l'abarateix. L'edició en línia de ms. s'estalvia algunes d'aquestes maniobres tipogràfiques..., i la producció i distribució no tenen res a veure. Si agafem, per exemple, l'edició que el Max Plank Institut ha fet d'alguns ms. de Galileo Galilei (concretament, el 72, de la Biblioteca Nazionale Centrale de Florència) ho entendrem millor. El ms.⁹ és presentat en tres nivells: «general» (facsimil reduït); «de treball» (facsimil de mida foli), amb àrees diferenciades, on es pot fer clic per veure els textos amb més detall, i «d'alta resolució» amb ampliacions. Un quart nivell inclou transcripcions dels textos, reconstruccions dels càlculs i reproduccions de les il·lustracions. A més, hi ha un índex de paraules llatines, italianes, etc.; a més dels annexos amb la història del ms., la bibliografia, etc. Els qui s'hagin hagut d'enfrontar amb una lectura d'un ms. editat sabran que cap edició no substitueix plenament la lectura de l'original o del facsimil. Doncs bé, a falta d'original, aquí tenen el facsimil i l'edició pel mòdic preu d'una visita a Internet. En una recent entrevista publicada (després de 120 pàgines d'anuncis) a la revista nord-americana *Interview*,¹⁰ Alberto Manguel, especialista en història de la lectura, descarta la possibilitat que el llibre desaparegui, com no va desaparèixer el teatre amb el cine ni el cine amb la televisió, i apunta que el fracàs del CD-ROM és degut probablement al fet que els usos actuals són inadequats, com era inadequat usar el cine per filmar teatre. Sembla, doncs, que ens trobem amb unes eines que no sabem encara quin joc donaran: en tot cas, només ho sabrem si les fem servir. Això demana temps, paciència i un cert esperit d'aventura.

Lluís Quintana Trias
Facultat de Ciències de l'Educació

Internet i l'occità

Internet, vet aquí un nom que fa somiar i fantasiar un públic considerable; en canvi, a algunes altres persones els provoca malsons, possiblement a causa d'una al·lèrgia a l'ordinador o per alguns continguts de la xarxa. Evidentment, són massa coneguts els excessos de la xarxa per parlar-ne ací, i, a més, no concerneixen gens ni mica el nostre tema. Un dels parers més raonables en definitiva sobre aquest mitjà de comunicació és més aviat optimista atès que Internet, en alguns casos, és una de les eines més precieuses i eficients per divulgar algunes coses i fets força minoritaris, els quals haurien tingut males penes i un munt de dificultats per ser sentits, escoltats, llegits i entesos amb uns referents tradicionals. Haureu comprès que, al capdavant, ens estem

referint essencialment a les cultures minoritàries o minoritzades, i més específicament aquí a la cultura occitana.

Ací, a l'Arxiu Occità, començarem el nostre pelegrinatge informàtic dos anys enrere, encetant des de llavors una recerca d'informació sobre qualsevol tema relacionat amb l'occità. I d'aquell moment ençà això ha esdevingut, per cert, una mena de dèria, de vegades possiblement un xic obsessiva, però que al capdavant ens nodreix amb una informació que no hauríem pogut obtenir amb els mitjans tradicionals, ja que la informació sobre l'occità va sovint molt difuminada i desconeguda d'una zona a l'altra del mateix país.

Us farem una mena de breu compendi del que podeu trobar a la xarxa.

Entre les coses que s'hi poden trobar sobre llengua i societat volem assabentar-vos de la possibilitat de consultar les pàgines d'*Ousitanio Vivo*, la revista de les valls (*las Valadas*) occitanes del Piemont (el límit ver d'Occitània a l'est, ja que massa sovint es diu amb força inexactitud que Occitània s'estén des de Bordeus fins a Niça, negligint, així, aquell bocí de territori on la llengua hi és de les més vives encara): <http://www.cnnnet.it/-occitania/ousitanio/default.htm>; d'informar-vos sobre les activitats de l'associació d'Occitans a Amèrica, que són ben actius: <http://www.odyssee.net/~occitan/>; d'accedir al Musèu dera Val d'Aran: <http://www.mygale.org/09/simorre/aran/>, o de conèixer Ràdio País, una de les ràdios occitanes, que té la seva programació en occità gascó a tot Gascunya: <http://www.mygale.org/~miquieu/radiopai/>, i, finalment, per als que s'interessen per la creació musical en occità, la Linha Imaginòt: <http://www.mygale.org/09/simorre/linha/>.

Tanmateix, la pàgina imprescindible i que us facilitarà l'accés a tot el que es fa en occità *sul malhum* o la *telaranha* com li diuen, és la pàgina OccitaNet, de l'incansable Matia's Van den Bossche, un dels occitans més actius de tota la teranyina: <http://www.mygale.org/09/simorre/oc/>. A partir d'aquest punt, podreu accedir, per exemple, al *Sabaud* (el diccionari de la llengua occitana del GIDILOC), al Servei de la Lenga Occitana, a l'Institut d'Estudis Occitans de París, a algunes receptes de cuina, i tot un enfilall de coses més encara.

Aquells que volen mantenir-se informats tothora sobre les activitats occitanes tenen la possibilitat d'inscriure's a la llista de

9. http://www.mpiwg-berlin.mpg.de/Galileo_Prototype/ [30 agost 1998]. Les inicials MPIWG indiquen el Max Plank Institut für Wissenschaftsgeschichte (és a dir, l'Institut MP per a la Història de la Ciència).

10. Setembre de 1998.

correu *list-oc* oberta a tothom, a qualsevol nacionalitat o llengua (entre elles sovintaja el català; de vegades hi podem trobar l'anglès, l'espanyol, el francès i fins i tot piemontès...). Aquesta llista de discussió us permet d'obtenir informació puntual sobre qualsevol cosa, esdeveniments que poden ocórrer en cada cantó i racó del país occità, i alguns cops s'hi parla de problemàtiques d'altres pobles minoritaris, entre molts altres temes de conversa possibles...

Fer-se'n membre és ben senzill: envieu un missatge a listserv@cict.fr i a dintre heu d'escriure: SUBSCRIBE *list-oc* <nom, cognom>; al cap d'un quant temps us enviaran un missatge de benvinguda i tot seguit rebreu tota la correspondència que s'hi publica.

Amb tot, sap molt de greu remarcar l'escassa presència dels nombrosos organismes occitans de cada regió i departaments, dels occitanistes en general, car existeix aquí una oportunitat que haurien de saber aprofitar. Així seria possible, i més fàcil, establir uns lligams més estrets i forts, endegar unes relacions fins ara inexistents entre cada part d'Occitània i altres llocs concernits, o amb interès, pel fet occità.

Malgrat aquesta manca de contacte, ens omplen de satisfacció alguns canvis recents en la concepció de la vida política i social de l'entorn occità, com per exemple la proppassada visita d'una delegació de les valls occitanes del Piemont a la Val d'Aran i a la Universitat Autònoma de Barcelona. Veiem, així, que fins i tot les dues minories occitanes (ja que són a fora de l'estat francès) més allunyades l'una de l'altra tenen interès per projectes semblants i/o comuns, un interès que esperem que anirà creixent a poc a poc.

En resum, us recomanem la visita d'aquesta Occitània que ben sovint, a nosaltres occitans, occitanistes o gent interessada en algun aspecte de la societat, llengua o cultura occitana, ens pot semblar menys virtual que la de terra, pedra, carn i ossos, per mor que ens forneix una imatge, un retrat més clar i unitari de la realitat d'aquest país nostre —o bessó per a molts habitants dels Països Catalans— i esperem que amb una creixença estable aconseguirà minvar aquesta mancança de coneixença i d'informació que ens dificulta la comprensió mútua entre els mateixos occitans.

Claudi Balaguer
Arxiu Occità

«y los sueños... cine son» L. E. Aute

Escribió Calderón allá por el siglo XVII que «la vida es sueño». La vida es sueño y el sueño es fantasía, imaginación, historias no recordadas, historias contadas al calor de la lumbre, historias escritas sobre papiros, pergaminos, papel, con pluma, con bolígrafo, con un Pentium, historias mostradas en una gran pantalla dentro de una confortable sala de cine (confortable si no tenemos en cuenta el exceso de calefacción o de aire acondicionado, el crispante

ruido de docenas de mandíbulas devorando palomitas, la lata de Coca-Cola que se le cae al vecino...). Historias, sueños.

El cine es un arte joven (un siglo, una nadería) que aprende observando de la vida, del arte, y, claro, de la literatura. Es la literatura la que nos ha hecho imperecederas las historias, los sueños, desde hace siglos, casi desde siempre.

La literatura ha influido en el cine (¿quién lo dudaba?), le ha proporcionado las bases argumentales, y el cine las ha asimilado, las ha recibido con espíritu curioso, deseoso de más, insaciable a veces e, incluso, sometiéndolo a un saqueo descarado en momentos de crisis creativa.

En *La semilla inmortal: los argumentos universales en el cine*,¹ Jordi Balló y Xavier Pérez nos proponen un viaje por la literatura a través de los siglos y de cómo el cine ha sabido sacar provecho de ellos, adaptándolos y transformándolos, consiguiendo que encontremos la misma trama en películas del todo diferentes. Balló y Pérez han clasificado 21 argumentos universales. Para que este artículo no se convierta en una historia interminable, hemos cometido la osadía de intentar simplificar esta clasificación dejándola en cuatro grandes líneas temáticas:²

La aventura vital

Nuestro héroe tiene un objetivo, va en busca de algo, eso sí, algo que le beneficie no solo a él, sino también a su comunidad. Encontramos este argumento en la gesta de Jásón y los argonautas tras el tesoro, y también en *westerns*, películas de aventureros intrépidos, de valientes arqueólogos... ¿Y qué buscan, si no, los protagonistas de *El Halcón Maltés* (J. Huston, 1941)?

Otras aventuras vitales las vemos representadas en la *Odisea* (el regreso al hogar), o la *Eneida* (la fundación de una nueva patria). El retorno más o menos traumático al hogar después de una guerra es lo que hallamos en films como *Los mejores años de nuestra vida* (W. Wyler, 1946) o *Taxi driver* (M. Scorsese, 1976), con un muy contundente Robert De Niro como protagonista.

Otros temas que podemos incluir aquí son la relación mártir-tirano de *Antígona* o la venganza tratada en la *Orestíada*. Películas como *El acorazado Potemkin* (S. M. Eisenstein, 1925), *Los sobornados*

1. La versión original se titula *La llavor immortal: els arguments universals en el cinema*. (Barcelona: Empúries, 1995).

2. El paciente lector comprobará que se han cometido innumerables omisiones de films fundamentales en la historia del cine y que aparecen citados en la obra. Asimismo debe tener en cuenta que, por exigencias del guión, en el presente artículo sólo se hace mención de películas incluidas en el fondo del Servei de Biblioteques de la UAB, el cual, sin duda, se habrá visto incrementado en el momento en que el lector se detenga en su lectura.

(F. Lang, 1953), o las incontables adaptaciones de *Hamlet* (L. Olivier, 1948; F. Zeffirelli, 1992) son ejemplos de ello.

Detengámonos en los westerns, en *Centauros del desierto* (1956) o en *La diligencia* (1939), ambas del gran John Ford, o en cualquier otro: todos son aventuras vitales.

El ser humano y la complejidad de la existencia

Aquí encontramos algo tan eterno como es el conocimiento de uno mismo, que aparece en obras tan aparentemente dispares como el *Edipo re* (P. P. Pasolini, 1967), o en no pocos argumentos del cine negro. El *Edipo rey* de Sófocles descubre el secreto más terrible en él mismo, y en consecuencia se reconoce como el culpable; a menudo, el investigador acaba yendo a la aventura del conocimiento de sí mismo. Eso mismo hacen Clint Eastwood en *En la línea del fuego* (W. Petersen, 1993) y A. Schwarzenegger en *Desafío total* (P. Verhoeven, 1990).

La complejidad del alma, su dualidad, el bien y el mal, Jekyll y Hyde... tema que no sólo encontramos en las versiones del relato de Stevenson (*Dr. Jekyll and Mr. Hyde* de R. Mamoulian, 1932, por ejemplo), sino, sin ir más lejos, en el Norman Bates de *Psicosis* (A. Hitchcock, 1960). De igual manera, la comedia se ha servido, y muy bien, de la figura del doble y del suplantador en delicias como *El gran dictador* (C. Chaplin, 1940), *Ser o no ser* (E. Lubitsch, 1942) o *Con faldas y a lo loco* (B. Wilder, 1959).

Macbeth nos muestra el proceso por el cual se llega al poder mediante el crimen. Y no sólo las adaptaciones de esta obra lo reflejan. Absolutamente shakespeariana en todos los sentidos es la portentosa trilogía de *El padrino* (F. F. Coppola), y el poder, la posesión, es el único fin del policía de *Sed de mal* (1958) y de *Ciudadano Kane* (1940) de O. Welles (recordemos su colección-almacén de obras de arte en Xanadú). Y no hay que olvidar a Lady Macbeth, perfecto modelo de mujer ambiciosa que instrumentaliza al hombre a través de una sibilina seducción... No hay más que pensar en la pérfida Barbara Stanwyck de *Perdición* (B. Wilder, 1944) o en cómo queda W. Hurt después de haberse topado con K. Turner en *Fuego en el cuerpo* (L. Kasdan, 1981).

Otras veces, es el poder el que absorbe y anula a las personas. Una sociedad deshumanizada, laberíntica, autoritaria... una *Metrópolis* (F. Lang, 1926), o la ciudad de Los Angeles de *Blade Runner* (R. Scott, 1982). El neorrealismo italiano nos mostró el sufrimiento del héroe anónimo en películas tan sobrecogedoras como *El ladrón de bicicletas* (De Sica, 1948).

La historia nos muestra cómo las sociedades cambian y evolucionan, para bien o para mal, según el cristal con que se mire. Tomemos *El jardín de los cerezos*, de Anton P. Chéjov, obra que presenta un modelo espléndido del final de una época y del inexorable naufragio de un mundo en decadencia.

La confrontación entre lo viejo y lo nuevo ha servido como argumento a películas tan diferentes como *El ángel exterminador*

(1962) o *El discreto encanto de la burguesía* (1972), de L. Buñuel, *El último emperador* (1987), de B. Bertolucci, *El crepúsculo de los dioses* (1949), de B. Wilder, o *Lo que el viento se llevó* (1939), de V. Fleming. Sin embargo, la película que mejor representa la decadencia de una estirpe y su mundo es, sin duda, *El gatopardo* (1963), de L. Visconti.

El misterio del amor y la realización personal

El sueño de una noche de verano es una comedia coral y de amor, de oposición entre lo racional y el mundo de los deseos y los sueños, del día y de la noche, como lo son las maravillosas *La fiera de mi niña* (H. Hawks, 1938), o *Historias de Filadelfia* (G. Cukor, 1940). Ni más, ni menos.

Comedias corales y embrollos sexuales los encontramos también en films como *Los amigos de Peter* (K. Brannagh, 1993) o *La regla del juego* (J. Renoir, 1939), aunque esta última no tenga precisamente un *happy end* al uso.

El amor se nos presenta también como el gran redentor que posibilita romances aparentemente imposibles. Pensemos en *La bella y la bestia* y en otros cuentos y leyendas de épocas bien remotas y tradiciones muy diferentes. Esta idea ha sido bien aprovechada en el mundo del cine: desde *La bella y la bestia* de W. Disney (1991) hasta *Nosferatu* (F. W. Murnau, 1922), *King Kong* (M. C. Cooper y E. B. Schoedsack, 1933) y *Eduardo Manostijeras* (T. Burton, 1990). Y no hemos olvidado a *Drácula* (F. Coppola, 1992).

Claro que no todas las jóvenes desvalidas acaban siendo seducidas por un monstruo. Hay un tipo de amor como vehículo hacia la felicidad, hacia el ascenso social de una jovencita con un pasado miserable. A esta Cenicienta la encontramos en filmes como *My fair lady* (G. Cukor, 1964), o *Cantando bajo la lluvia* (S. Donen, G. Kelly, 1952). Y, aunque con un final no tan idílico, en *La condesa descalza* (J. L. Mankiewicz, 1954).

Tampoco tienen un final feliz las historias de parejas, habitualmente jóvenes enfrentados al mundo como lo hicieran Romeo y Julieta. Como muestra, dos botones: *Esplendor en la hierba* (E. Kazan, 1961) y la maravillosa *Cumbres borrascosas* (W. Wyler, 1939). Asimismo, podríamos incluir aquí *Rebelde sin causa* (N. Ray, 1955).

Los seres superiores

A menudo, el protagonista, una persona emancipada, apasionada e incluso modélica, deja paso a seres superiores. Existen cientos de películas en las que un intruso benefactor (un Mesías) aparece como vengador justiciero de gran carisma y personalidad (véanse cualquiera de las versiones de *Robin Hood* o *El Zorro*). Esta figura se nos representa en *El capitán Blood* (M. Curtiz, 1935), o como líder del pueblo sublevado a lo *Espartaco* (S. Kubrick, 1960). Sin embargo, cuando pensamos en el forastero liberador de una comunidad oprimida o en crisis, aquél que, una vez cumplida su misión, debe partir dejando a la comunidad (y a la chica) esperando

su retorno, nos vienen a la mente G. Cooper, H. Fonda, J. Stewart, J. Wayne, R. Widmark, C. Eastwood... otra vez el *western*.

Pero no todos los intrusos son positivos. Hablábamos del Mesías y ahora nos toca hablar de *El Príncipe de las Tinieblas* o de aquellas películas en que una plácida y tranquila comunidad recibe un visitante que no hace más que traer desgracias. La presencia del Mal, sin embargo, conseguirá que la comunidad se una y se fortalezca hasta vencerle. Claro que también se puede pactar con el Maligno, como hiciera Fausto. Argumento por excelencia del cine de terror; de la mayoría de los *thrillers*, de la típica película con psicópata, de los films con posesos, las que exploran el mundillo de las malas compañías, o hasta los pactos con los nazis. Da para mucho esto de la maldad.

Y, ¿a dónde nos lleva el ser malvados?, al infierno, claro. El viaje al infierno es visto a menudo a través de un personaje que, como Orfeo, busca a su amada desesperadamente y se ve obligado a descender al Averno para rescatarla. Es un argumento infalible para, por ejemplo, un buen *thriller*. La visita al infierno se puede contemplar también en historias en que un personaje con una vida normal se ve arrastrado a un mundo que le resulta desconocido y hostil, como ocurre en *La hoguera de las vanidades* (B. de Palma, 1990) o en *El rey pescador* (T. Gillian, 1991). Sin embargo, el film com más referencias al Orfeo que busca a su amada de entre los muertos es, sin duda, *Vértigo*, de A. Hitchcock (1958).

El tema de la vida artificial también ha supuesto un buen filón cinematográfico. Mary W. Shelley escribió una novela que serviría de base a adaptaciones bien variadas de su mito: el monstruo de Frankenstein, el moderno Prometeo (pasen y vean *Remando al viento*, de G. Suárez). Aunque nos saltaremos las muchas y variadas versiones cinematográficas de esta obra, podemos ver que el cine ha adaptado el mito prometeico en numerosas ocasiones, desde *Metrópolis* hasta *Blade Runner*.

El tema paralelo de *Pygmalion* (G. B. Shaw), o el creador que se enamora de su obra, lo podemos encontrar no sólo en *My fair lady*, sino también en variaciones de este tema, como son *Jennie* (W. Dieterle, 1948) o *Vértigo*, en la que J. Stewart recrea, intentando resucitar, a su amada Madeleine.

Quizá no hace falta caer en el tópico de que si Shakespeare hubiese nacido en nuestro siglo habría sido guionista de cine, pero lo cierto es que lo ha sido (véase y constátese en el resto de este artículo). Recordemos, sin embargo, que según F. Trueba, y previendo lo que se le avecinaba, Shakespeare se hizo grabar estos cuatro versos en su lápida:

Buen amigo por amor de Dios abstente
de cavar en el polvo aquí encerrado
Bendito sea el que respete estas piedras
y maldito quien mis huesos remueva.

¿De quién intentaba protegerse Shakespeare? ¿De los saqueadores de tumbas?

Anna Escañuela

So i partitura junts: el CD-ROM «Beethoven-Pollini»

Consta de tres sonates de Beethoven:

Sonata n. 11 op. 22

Sonata n. 12 op. 26

Sonata n. 21 op. 53

El CD es pot escoltar en qualsevol reproductor de CD i es pot instal·lar en un ordinador PC i veure, manipular i imprimir la partitura.

Característiques del CD-ROM

A la primera pantalla es pot seleccionar cada moviment. Per fer-ho, a la pantalla es veuen els primers compassos de cada moviment. Un cop seleccionat el moviment desitjat, s'accedeix a la visió de tota la partitura. Un cursor va indicant el punt exacte on transcorre la música quan aquesta s'escolta.

Hi ha diverses opcions de manipulació de la partitura que no afecten la interpretació, on es pot escriure, modificar i elegir el següent: text descriptiu, digitació, lligadures, dinàmiques, ornamentacions.

Tempos

Aquesta partitura es pot imprimir amb una qualitat molt acceptable.

El programa també ofereix la possibilitat de veure i imprimir les notes que fa la mà dreta i l'esquerra en diferents colors.

Finalment, ofereix una documentació de l'obra, el compositor, l'interpret i un glossari de termes musicals.

Observacions

És una bona eina sobretot per a estudiants de piano, perquè poden escoltar aquestes sonates, i poden imprimir-ne una partitura amb totes les indicacions, pròpies d'estudi, que reguin més convenients. Es poden escoltar les obres des de qualsevol compàs, sempre amb so digital de qualitat i amb la interpretació d'un dels millors pianistes actuals.

BIBLIOTECA DIGITAL

El Servei de Biblioteques us convida a usar el fons
de la BIBLIOTECA DIGITAL

290 Revistes científiques
de totes les àrees
en format electrònic.
75.000 Articles

Si disposeu d'un ordinador connectat i sou membre
de la Universitat Autònoma de Barcelona, podeu
consultar-les accedint a l'adreça:

<http://decomate.uab.es>

Comandes

Servei de Publicacions
Universitat Autònoma de Barcelona
Apartat postal 20
08193 Bellaterra (Barcelona)
Tel. 93 581 17 15
Fax 93 581 20 00